

Mulligan, més enllà de *Matar un ruiseñor*

Toni Roca

Més enllà de *Matar a un ruiseñor* (*To Kill a Mockingbird*) —obra cabdal del director, sens dubte la seva pel·lícula més perfecta i acurada— hi ha vida, existència i experiència. Parlar d'aquest autor i aturar-se al punt exacte d'aquest extraordinari títol esmentat, no creuar la ratlla del territori sense afegir poca cosa més sobre Robert Mulligan em sembla un despropòsit, un acte d'ignorància gairebé absoluta i, a més, és injustícia total. Però aquesta i no altra és la realitat. Passa sovint al llarg de la història del cinema: encara hi ha gent, pocs, per fortuna, que tal vegada pensen que directors de prestigi i notabilitat en la pràctica indiscutible com John Ford, Françoise Truffaut o Alain Resnais filmaren *La diligència* (*Stagecoach*), *Los 400 golpes* (*Les quatre cents coups*), *Hiroshima, mon amour* i que després es retiraren al seus respectius palaus d'hivern i des de llavors ençà no tornaren a donar senyals evidents de vida i resistència al camp de la creació cinematogràfica. És cert que, quant a la seva filmografia, Robert Mulligan (Nova York, 1925; Lyme (Connecticut), 2008) no

arribaria mai a l'alçada dels esmentats directors i en aquest punt penso que tothom hi estaria d'acord. Però reduir-ho tot a *Matar a un ruiseñor* demostra, entre d'altres coses, desconeixement de la filmografia d'aquest realitzador. Per això —i tal vegada només per això— ara i aquí voldria escriure sobre tres títols —*La nit dels gegants* (*The Stalking Moon*), *El otro* (*The Other*), *Estiu del 42* (*Summer of '42*)— d'alta qualitat estètica, sentimental i també, per què no?, passional, perquè altres veus més autoritzades que no pas la meua ja en parlaran, i molt (i bé) de *Matar a un ruiseñor*.

La nit dels gegants —selectes treballs interpretats de Gregory Peck i Eve Marie Saint—, quant a clima, atmosfera, ambient total que el film respira en tot moment, es podria considerar hereva, més o menys, d'*El otro* i perllonga un camí, un sender, iniciat, de manera concreta des del punt de vista estètic, amb la mítica *Matar a un ruiseñor*. Estructurada com si fos un western —i ho és, no n'hi ha cap dubte—, la cinta, ja a les primeres i magnífiques se-

qüències, adverteix a l'espectador que ens trobem davant d'una història molt ben contada, utilitza elements, llenguatges, ambientació i personatges propis i característics dels films sortits de l'oest llunyà. I així és: a *La nit dels gegants* tenim el personatge independent i solitari, que veu sobtadament com una desvalguda dona abandonada, un pel·lorja d'esperit cruel i assedegat de sang i venjança i un nen, quasi protagonista principal, poden canviar-li absolutament la vida. Hi ha, doncs, estacions de ferrocarril, galopades i pistoles calentes, pólvora. Però són l'ensurt repetit sovint, el colp d'efecte, la dimensió d'una banda sonora original enginyosa, els elements que permeten a tothora crear un clima que oscil·la entre el terror, la por i el suspens i en perfectes formes proporcionals sense deixar les propietats del gènere de l'oest en uns anys —darrers seixanta, primers setanta—, quan el western estava en temps de decadència i creuava una etapa que esdevingué la última. O penúltima, perquè després arribaria Clint Eastwood per tancar la festa, però, com diria el periodista anglès a *The Economist*: "The party is over."

Amb *El Otro*, Robert Mulligan, féu un colp de 180 graus a una carrera que semblava gairebé acabada. En aquesta ocasió, com va passar anys enrere

en rodar *La nit dels gegants*, torna la vista cap a un gènere que, com el western, no passava precisament pels millors moments: el cinema de terror, quan, després de tantes i tantes pàgines de glòria que va saber crear durant molts anys, vivia una situació d'agonia inevitable, insostenible. Esgotats o gairebé, les històries, les noves interpretacions de les històries, els personatges i situacions que identificaven una forma concreta de contar les coses al voltant del terror i de la por, l'invent feia sensació de final d'etapa i d'època. Però Mulligan trespàs a l'interior de la memòria personal i, fidel l'estil a l'hora d'acceptar, de buscar reptes de perill i de risc i sota la noble influència d'un clàssic indiscutible, la prestigiosa *La nit del caçador* (*The Night of the Hunter*), de Charles Laughton, executà una cinta impecable que, als elements indiscutibles del gènere, incorporà, bellament, cal dir-ho, essències clares del fantàstic amb barreja intel·ligent; una història de por amb un seguit de nens perduts en la profunditat d'una tragèdia sòrdida, ombrívola, més de fosc que de llum oberta i potent. Relat rígid, auster, sobri, contat amb economia de mitjans, *El otro* acostava l'espectador a una climatologia de pors i d'ensurts al llarg del desencadenament de seqüències terribles alhora que perdurables. Bella, imaginativa, desimbolta, sap integrar-se a la llista de les bones pel·lícules de Robert Mulligan.

Estiu del 42 tanca el cicle, breu, dels tres films triats per l'ocasió i en homenatge sentit a l'autor d'*El próximo año a la misma hora* (*Same Time, Next Year*), deliciosa comèdia que s'ha de redescobrir en qualsevol moment. Aquí el director ens transmet el vesant, el costat, més romàntic, líric, no desproveït de melangia i tristesa, mesclats amb aguts tons de comèdia i diversió. A l'entorn de joves en estat de pura adolescència, quan el sexe és un mite, l'amor un desig i la passió per les coses de la vida —però de totes les coses— un esclat, els autors teixiren una xarxa embolicada de tristor evident, de nostàlgia per un futur que sortia a l'encontre, de tendresa inevitable. La cinta està ambientada a l'estat de Nova Anglaterra en plena Segona Guerra Mundial. L'esdevenir d'inquietud i primeres experiències en marquen la tònica, que té l'eix central a la primera —i única— trobada sexual entre la jove viuda, magnífica Jennifer O'Neill, i el jove galant Gary Grimes, també notable en el seu paper de cadell impacient. Intimitat poètica, lirisme, sensualitat i un agradable aire de festa entre el drama personal dels protagonistes fan d'*Estiu del 42* un film de qualitat notable que resisteix, i molt bé —vaig tenir ocasió de revisar-la fa pocs mesos— el duríssim pas del temps, la prova, difícil prova, que té sempre una pel·lícula. Robert Mulligan, un notable home de cine, que s'ha de recordar, ara i sempre. Lògicament, més enllà de *Matar a un ruiseñor*. ■

